

A H.W. Wilson indexek kiadványcsoport átalakítása számítógépes rendszerre

A Wilson rendszer fő jellemzői

A Wilson rendszer néven létrehozott számítógépes rendszer egyrészt gépesíti a H.W. Wilson Indexek nyomtatott referáló kiadványcsoport szerkesztési és előállítási folyamatát, másrészt számítógépes keresést tesz lehetővé a nyomtatott kiadványokkal párhuzamosan létrehozott bibliográfiai adatbázisokban, valamint az eredetileg a szerkesztés belső céljait szolgáló mutató típusú adatbázisokban.* Az online és offline információkeresésre a rendszeren belül létrehozott WILSONLINE adatbázisszolgáltató központ nyújt lehetőséget. A rendszer főbb funkciói a következők:

- ◆ online adatbevitel,
- ◆ online szövegszerkesztés rekord- és adatelem szinten,
- ◆ automatikus adatellenőrzés,
- ◆ adatok automatikus áttelepítése a mutató típusú adatbázisokból a bibliográfiai adatbázisokba,
- ◆ a nyomtatott kiadványok automatikus szerkesztése,
- ◆ felvételre kész fényszedett oldalak létrehozása.

A fenti célok megvalósítására a Wilson rendszer hét alrendszere szolgál. Ezek a következők:

- ◆ az online adatbevitel és szövegszerkesztés alrendszere (SCREED alrendszer),
- ◆ a kötegelt adatbevitel alrendszere,
- ◆ az adatellenőrzés és jóváhagyás alrendszere,
- ◆ az adatállomány-előállító és adatbáziskezelő alrendszer,
- ◆ az online és offline információkereső alrendszer (WILSONLINE),
- ◆ a kiadványszerkesztő és fényszedő alrendszer,
- ◆ a rendszerparamétereket kezelő alrendszer.

A rendszer kifejlesztése

A Wilson rendszer kifejlesztése három évet vett igénybe. A munkát alapjában véve a Wilson cég

saját programfejlesztői és a Logicon szoftverház végezték. A Nemzeti Orvosi Könyvtártól (National Library of Medicine, USA) kapott licenc alapján azonban sok részletet átvettek a MEDLINE adatbázis kezelésére szolgáló MEDLARS rendszerből. Az adatbeviteli és -ellenőrzési alrendszereket a Wilson és a Logicon írták. Az adatbáziskezelő, a kereső és a kiadványszerkesztő alrendszerek a MEDLARS rendszerből származnak, de jelentős módosításokat hajtottak végre rajtuk.

Az alrendszerek

Online adatbeviteli és szövegszerkesztő alrendszer (SCREED). A SCREED alrendszer segítségével viszik be, módosítják és törlik a Wilson szerkesztői a bibliográfiai és mutató jellegű adatbázisok rekordjait.

Kötegelt adatbeviteli alrendszer. A Kongresszusi Könyvtár (LC = Library of Congress, USA) katalógusát tartalmazó LC MARC adatbázis a rendszer szempontjából külső adatbázisnak számít. Ennek az aktualizáló állományai készen érkeznek. Az LC MARC állományok konvertálását, adatellenőrzését és a rendszerbe való beépítését végzi a kötegelt adatbeviteli alrendszer.

Az adatellenőrzés és jóváhagyás alrendszere. Az adatellenőrzés és jóváhagyás alrendszere kétféle üzemmódban működhet. Az adatellenőrző funkciók felhívhatók a SCREED alrendszerből a képernyős adatbevitel és szövegszerkesztés során. Ezenkívül az alrendszer kötegelt üzemmódban is lefut minden éjszaka. Ilyenkor azon az átmeneti adatállományon dolgozik, amely a SCREED alrendszer alatt munkában levő adatrekordokat tartalmazza. Ennek az adatállománynak valamennyi rekordján végig megy.

Kötegelt üzemmódban az alrendszer funkciói a következők:

- ◆ ellenőrzi az adatrekordokat formailag,
- ◆ egyezteteti a bibliográfiai adatrekordokat a mutató típusú adatbázisok megfelelő adataival,
- ◆ bizonyos adatelemekhez (pl. a nevekhez) kikeresheti a mutató típusú adatbázisokból a tőle nagyon kevéssel különböző adatokat, ezzel segítve az elírások felfedezését,
- ◆ kiszűri a kétszeresen bevitt rekordokat,
- ◆ adatokat, adatmezőket visz át a mutató típusú adatbázisokból a bibliográfiai adatrekordokba,
- ◆ a szerkesztő által a nap folyamán jóváhagyott rekordokat átviszi a SCREED adatállományából a megfelelő adatbázisba.

* A rendszerhez a következő és kiadványok és kereshető adatbázisok tartoznak: a) *H.W. Wilson Index nyomtatott referáló folyóiratok, egyszersmind bibliográfiai adatbázisok:* Applied Science and Technology Index, Biological and Agricultural Index, Book Review Digest, Business Periodicals Index, Cumulative Book Index, Education Index, General Science Index, Humanities Index, Index to Legal Periodicals, Readers' Guide to Periodical Literature, Social Sciences Index; b) *Külső bibliográfiai (katalógus) adatbázis:* LC MARX; c) *Mutató típusú adatbázisok:* H.W. Wilson Journal Authority File, H.W. Wilson Name Authority File, H.W. Wilson Publisher Authority File. (A ref.)

Adatállomány-előállító és adatbáziskezelő alrendszer. A Wilson rendszernek saját adatbáziskezelő alrendszere van. Jelenleg 50 adatbázist kezel. Az adatbázisok invertált állomány típusúak, könnyen aktualizálhatók.

Online és offline információkereső alrendszer (WILSONLINE). A WILSONLINE parancsnyelv típusú információkereső rendszer. Módot nyújt Boole-operátoros keresésre, karakterlánc típusú keresésre, csonkolással történő keresésre, keresőprofil-tárolásra. Változatos megjelenítési és nyomtatási lehetőségekkel rendelkezik. Módot nyújt a párbeszéd online keresésen kívül kötegeltelemű keresésre is.

Kiadványszerkesztő és fényszedő alrendszer. Az alrendszer kiadványszerkesztő része hozza létre az adatbázis megfelelő adatelemeiből a kiadványban szokásos formátumú bekezdéseket a megfelelő magyarító jegyzetekkel (pl. szerző, cím) és a kívánt elrendezésben. Ezután az adatokat kiegészíti a szükséges keresztutalásokkal.

A fényszedő alrendszer kijelöli a megfelelő betűtípusokat, oldalakra rendezi az anyagot és ellátja a szükséges fejlécekkel, állandó lapalji információkkal, oldalszámozással stb. Végül előállítja a fotózásra kész lapképet.

A rendszerparaméterek alrendszere. A rendszerparamétereket tartalmazó adatállományoknak külön kezelőrendszerük van. Ez az állományok rugalmas kezelését és módosítását teszi lehetővé. A rendszerparaméterek teszik lehetővé, hogy egyazon program a legkülönbözőbb kiadványokat vagy adatbázisokat kezelje. Néhány példa a rendszerparaméterekre:

- ◆ a felhasználók azonosítói, a számukra megengedett műveletek,
- ◆ a formátumspecifikációk az adatrekordokra, az adatelemekre,
- ◆ adatellenőrzési és adatáthelyezési előírások,
- ◆ adatállomány specifikációk,
- ◆ adatállomány előállítási előírások,
- ◆ kiadványspecifikációk.

A SCREED alrendszer

A SCREED alrendszer rugalmasan és jól kezelhetően látja el az online adatbevitel, szövegszerkesztés és adatmódosítás feladatait.

Minden szerkesztőnek saját azonosítója van. Ennek alapján ismeri fel a rendszer, hogy ki milyen munkafolyamatok elvégzésére mely adatállományokon jogosult. Bekapcsolódáskor menü-rendszer szerint lehet a funkciók közül választani. Ezek a funkciók (üzemmódok) a következők:

- ◆ új adatrekord bevitele,

- ◆ meglévő adatrekord módosítása, törlése, jóváhagyása a végleges adatállományba való bevitelre vagy korábbi ilyen jóváhagyás visszavonása,
- ◆ meglévő adatrekordok áttekintése, megjelenítése,
- ◆ rekordok csoportos jóváhagyása,
- ◆ adatállományok kijelölése feldolgozásra,
- ◆ kikapcsolódás a rendszerből.

Bármikor át lehet váltani az egyik üzemmódból a másikba.

A rekordok bevitelét és szerkesztését kötött képernyő-formátumok segítik és 24 programozott billentyű a terminálon.

A kötött képernyő-formátumokban védett mezőkben elhelyezett címkék jelölik az egyes adatelemeket. A címkét mindig követi az illető adatelem bevitelére szolgáló, szabadon írható mező. A rokon adatelemek egy csoportban vannak.

A bibliográfiai adatbázisok rekordjainak és a mutató típusú adatbázisok rekordjainak a bevitelét jelenleg több mint húsz képernyő-formátum segíti (pl. könyvek, könyvfejezetek, könyvrecenziók, folyóiratcikkek, színház- év- és kiadói keresztutalások képernyőformátumai).

A terminál 24 programozott billentyűje az adatbevitel és adatmódosítás legfontosabb, leggyakoribb műveleteire szolgál. Így például az egyik billentyű leütésével kiemelhető a cursorra megjelölt sor a szövegből, egy másik billentyűvel ez a sor beilleszthető egy ezután megjelölt másik helyre, akár másik adatrekordba. Ezzel a megoldással a mutató típusú adatbázisokból áttemelhetők a megfelelő adatok a bibliográfiai rekordokba. Ez a megfelelő adat bebillentyűzésével szemben nemcsak rengeteg időt takarít meg, hanem az elírások veszélyét is megszünteti.

További programozott billentyűk szolgálnak például sorok beszúrására, sorok törlésére, adatelemek törlésére, az adatállomány mindkét irányú mozgására a képernyőn, az adatrekordok jóváhagyására. Ilyen programozott billentyűkkel teljes adatrekordok is áttemelhetők az egyik adatbázisból a másikba.

A rendszerbe újonnan bevitt vagy módosításra kijelölt rekordok egy szerkesztési munkaállományban vannak. A jóváhagyott rekordok azután az éjszakai műszakban kötegeltelemű üzemmódban kerülnek át a végleges helyükre, a megfelelő adatbázisokba. A szerkesztő munkaállomány rekordjai a bevitel után még csak a rekordazonosítójukkal érhetők el. A következő éjszaka azonban beviszik őket az úgynevezett kereshető szerkesztési adatállományba is, egy invertált állomány szerkezetű adatbázisba, amelyben az információkereső alrendszer parancsai segítségével bizonyos adatelemek szerint kereshetőek lesznek.

A szerkesztők az adatbevitel és adatmódosítás során olvasásra a rendszer valamennyi adatbázisát

eléri, mind a bibliográfiai, mind a mutató típusú adatbázisokat, valamint az LC MARC adatbázist is. Így mindezekből át is másolhatnak adatokat, adatelemeket vagy akár teljes rekordokat is az éppen szerkesztett rekordba vagy rekord-csoportba. Rendszerint így viszik be az új rekordokba például az egyéni szerzők és a testületi szerzők nevét, a kötött tárgyszavakat, az LC katalógusszámot, az ISSN-t, az ISBN-t, a folyóiratok teljes nevét.

A szerkesztők oktatása

A szerkesztőket a SCREED használatára egyhetes tanfolyamon képezik ki. Ezen délelőtti előadások és szemináriumok vannak, délután gyakorlat. A gyakorlat során a tanulók a szerkesztési munkaállomány lehetőségeit szimuláló gyakorló állományokon dolgozva végeznek adatbevitelt és módosításokat.

Az adatellenőrzés és jóváhagyás alrendszere

Adatellenőrzés

Az adatellenőrzés a rendszerben egyrészt online, másrészt kötegelt üzemmódban történik. Az egyes adatelemekre vonatkozó ellenőrzési kritériumok a rendszerparaméterek között találhatóak.

Az online adatellenőrzést a terminálnál dolgozó szerkesztő hívhatja fel a programozott billentyűk egyikével. A hibaüzenet a képernyőn jelenik meg, így a szerkesztő azonnal javíthatja a hibás adatelemet.

A kötegelt adatellenőrzés az éjszakai műszakban folyik. Ennek során automatikusan ellenőrzésre kerül a megelőző nap folyamán bevitt vagy módosított minden rekord. A szerkesztő másnap reggel nyomtatott hibalistát kap ezekről. Az adatellenőrzés négy szempont szerint történik:

Formátum-ellenőrzés. A kötött formátumú adatelemek formátum-ellenőrzése a lehetséges karakterek számára és/vagy típusára (pl. numerikus, alfabetikus, alfanumerikus) történik. Így elsősorban a billentyűzési hibák szűrhetők ki.

Tartalmi ellenőrzés. A bibliográfiai rekordok kötött adatelemeit a mutató típusú adatbázisok megfelelő adataival hasonlítja össze a program. Ha talál megegyező adatot, nem ad hibajelzést. Ha nem talál, hibajelzést ad és ezzel egyidejűleg az adatot felveszi a mutató típusú adatbázis adat-jelöltjei közé. A szerkesztőnek kell eldönteni, hogy hibás adatról van-e szó, vagy helyes, de új, eddig még elő nem fordult adatról.

A tartalmi ellenőrzés a következő szempontok szerint történik:

- ◆ a kötött tárgyszavak esetében annak az ellenőrzése, hogy a hozzárendelés a megfelelő hierarchia-szinten történt-e,
- ◆ annak az ellenőrzése, hogy van-e már az adott kifejezésre vonatkozó "lásd" típusú keresztutalás,
- ◆ annak az ellenőrzése, hogy nem tiltott kifejezésről van-e szó.

Hasonlóság-ellenőrzés. Ha az adott kifejezéstől nagyon kevésse különböző kifejezés szerepel a megfelelő mutató típusú adatbázisban (például személynevek esetében), figyelmeztető üzenet jelzi az esetleges elírás veszélyét.

Kétfőtés-ellenőrzés. Újonnan bevitt rekord esetében ellenőrzi a rendszer, hogy nincs-e már korábbról bent az a rekord. Ha már bent van, akkor a két rekordot egyesíteni kell, vagy az egyiket törölni.

Adatáthelyezés

Ez a rendszerfunkció a minimumra csökkenti a billentyűzési igényt. Segítségével egyes adatelemek billentyűzés helyett a mutató típusú adatbázisokból emelhetők át a szerkesztett rekordba. Ha például a szerkesztő beviszi egy folyóirat rövidített címét egy bibliográfiai rekordba, a következő éjszakai kötegelt ellenőrző-futás során a rendszer a megfelelő mutató típusú adatbázisból mellé írja a folyóirat teljes címét és ISSN-jét.

Adatállomány-előállító és adatbáziskezelő alrendszer

Az adatállomány-előállító és adatbáziskezelő alrendszer veszi át a SCREED alrendszer adatállományából a jóváhagyott rekordokat és beviszi azokat a megfelelő bibliográfiai vagy mutató típusú adatbázisba. Ez kötegelt üzemmódban történik, a rendszerhez tartozó 50 kereshető adatbázisra külön-külön, egymástól függetlenül.

A kereshető adatbázisok invertált állomány típusúak és mindegyik három adatállományt tartalmaz:

- ◆ *A szótárállomány* betűrendben tartalmazza az előforduló keresőkifejezéseket. Minden rekordja három mezőből áll: (1) a keresőkifejezést tartalmazó adatrekordok száma a soros állományban, (2) maga a keresőkifejezés, (3) pointer az egyszerű előforduló kifejezések esetén a soros állomány megfelelő rekordjára, többször előforduló kifejezés esetén a találat-állomány megfelelő rekordjára.
- ◆ *A találat-állomány* köti össze a szótárállományt és a soros állományt. Rekordjai tartalmazzák az

adott keresőkifejezés előfordulásait a soros állományban.

- ◆ *A soros állomány* tartalmazza magát az adatbázis-hoz tartozó adatrekordot. Ehhez az állományhoz csak az adatrekordok megjelenítése vagy kinyomtatása és a karakterfüzér-keresés során fordul a rendszer.

Az adatrekordoknak három típusa van: új rekord, helyettesítő rekord, törlés. Az adatbázis aktualizálása során az előző generációt biztonsági okból megőrzi a rendszer.

Az alrendszer egy különleges funkciója segítségével egész rekord-csoportokban is végrehajtható azonos típusú módosítás.

WILSONLINE (online és offline információkeresés)

A Wilson rendszer három adatbázistípust kezel: saját bibliográfiai adatbázisokat, külső bibliográfiai adatbázisokat (LC MARC) és mutató típusú adatbázisokat. E legutóbbin belül egyrészt az egyes bibliográfiai adatbázisokhoz külön-külön tartozó tárgymutató adatbázisokat, másrészt négy, az egész rendszerre közös névmutató adatbázist: a periodikák címmutatóját, a kiadók mutatóját, az egyéni szerzők és a szervezetek névmutatóját. Felhasználói parancs szolgál a keresés során a kívánt adatbázis kijelölésére.

Keresőkifejezéseket azokból az adatelemekből választhatunk, amelyek bekerültek a szótárállományba. Ezek az adatelemek értelemszerű csoportokat képeznek. A keresés során az egyszerű keresőkifejezéseket az AND az OR és a NOT* logikai operátorokkal kapcsolhatjuk össze összetett logikai kifejezésekké.

A keresés során kijelölhetjük azt a mezőt, amelyben keresni akarjuk a kérdéses kifejezést. Például az *art* szó (*rt*) (*record type = rekord típus*) mezőkijelöléssel a *cikkeket* (*articles*) keresi, (*sh*) (*subject heading = tárgyszó*) kijelöléssel a művészeteket.

Csonkolás

A tetszőleges számú karakterre való csonkolás kettősponttal történik. Például a *ship*: csonkolt szó keresi a *ship*, *ships*, *shipping*, *shipwrecks* stb. szava-

kat. Az egy karakternyi csonkolás jele a hash mark (#) vagy más terminálokon az angol font jele (£). Például a *ship#* csonkolt szó a *ship* és *ships* szavakat keresi.

Karakterfüzér keresése

Majdnem minden adatelemben végezhetünk karakterfüzér-keresést a STRINGSEARCH és a SENSEARCH parancsokkal. Ez a közvetlenül nem kereshető adatelemekre is érvényes. Ilyen keresést az adatrekordok előzetes kereséssel kiválasztott legfeljebb 3000 elemű halmazán végezhetünk. Mezőkijelölésre ilyenkor is van mód. Explicit mezőkijelölés híján az adatbázisonként különböző alapértelmezés lép érvénybe.

Az AND, OR és NOT logikai operátorokat a karakterfüzér-keresésben is használhatjuk.

A STRINGSEARCH a teljes adatmezőn belül keresi a kijelölt karakterfüzért. A SENSEARCH ettől abban különbözik, hogy a mondatokon belülre korlátozza a keresést. A mondatot úgy értjük, hogy a tetszőleges karakterfüzés, amelynek a végét egy pont és az azt követő szóköz jelenti.

Intervallumkeresés

Intervallumra a közvetlenül kereshető numerikus adatelemekben kereshetünk, például a kiadás éve adatelemben. Intervallumon azt értjük, hogy a kérdéses adatelem numerikus értéke bizonyos kijelölt határok közé essék. Három intervallum-kijelölő relációt használhatunk, a LESS THAN , a FROM TO és a GREATER THAN relációkat. Például a FIND *McPhee, John*(*au*) AND FROM 1980 TO 1982 parancs a John McPhee által írt és 1980 és 1982 között megjelent dokumentumokat keresi.

Mezőkijelölés

Minden kereshető adatmezőnek és almezőnek kétbetűs kódja van, ezzel a kóddal történik a keresőmező kijelölése.

Keresőszavak

A szótárállományba kerülő keresőszavakra három szabály érvényes: (1) hosszuk maximum 39 karakter lehet, (2) a bennük szereplő különleges (nem alfanumerikus) karakterek szóközzé konvertálódnak, (3) nem szerepelhetnek a tiltott szavak listáján (stopword list).

* Valójában itt nyilván az AND NOT összetett logikai operátorról van szó, ezt jelöli a NOT kulcsszó. (A ref.)

NEIGHBOR

A NEIGHBOR paranccsal megjeleníthetjük a szótárállományban az adott kifejezéshez betűrendben közeli szavakat, kifejezéseket. Alkalmazhatunk mezőkijelölést is, ebben az esetben csak a szótárállományba a kijelölt mezőből bekerült szavak és kifejezések jelennek meg. A NEIGHBOR parancs után a képernyőn a szótárban fel-le mozoghatunk.

OFFSEARCH

Az OFFSEARCH parancs arra nyújt módot, hogy az online keresés során megőrzött keresőstratégiát később kötegelt üzemmódban hajthassuk végre. Így (1) több adatbázisban elvégezhetjük ugyanazt a keresést, (2) online el nem érhető adatbázisokban is kereshetünk, (3) korábban letárolt stratégiákkal végezhetünk keresést.

STORESEARCH

A STORESEARCH paranccsal őrizhetjük meg a keresőstratégiát későbbi felhasználásra. Így (1) azt rendszeres időközönként újra futtathatjuk, (2) az OFFSEARCH parancs segítségével egyszerrel legfeljebb hat további adatbázisban is lefuttathatjuk, (3) a megőrzött rész-stratégiát más keresési stratégiákba beépíthetjük. Az így megőrzött stratégiát online keresésre nem használhatjuk.

SAVE és SAVESEARCH

Ez a parancsok későbbi online keresésre történő stratégia-tárolásra szolgálnak. A tárolandó keresőstratégia elejét a SAVESEARCH, végét a SAVE parancs jelzi.

Nyomatási formátumok

A megjelenítésben és a nyomtatásban teljes és rövidített rekordformátumokat használhatunk vagy magunk jelölhetjük ki a kiírandó mezőket. A mezők előtt akár a két karakteres mezőkódot írathatjuk ki, a kár a mező teljes nevét.

Átnevezés

A RENAME parancs arra nyújt módot, hogy a felhasználó tetszőleges parancsot, parancs-rövidítést vagy logikai operátort átnevezzen. Ha például az AND operátort így átnevezzük, kereshetővé válik a *wounds and injuries* tárgyszó.

Rendezés

Az offline nyomtatás során mód van a kinyomtatandó adatrekordok kijelölt mezők szerinti rendezésére.

Kiadványszerkesztő és fényszedő alrendszer

Kiadványszerkesztés

Amikor valamelyik nyomtatott kiadvány egy számának szerkesztése kezdődik, a megfelelő adatbázisban történő kereséssel választjuk ki az illető számba kerülő rekordokat. Ezután a rekordokat típusok szerint csoportosítja az alrendszer. Az adatelemekből előállítja a nyomtatási emeleket, például egyesíti a megfelelő almezőket, ellátja a szükséges írásjelekkel. A mutató típusú adatbázisokból hozzaválogatja a megfelelő keresztutalásokat. A kiadvány előírásai szerinti sorrendbe rendezi az adatelemeket.

Fényszedés

A fényszedő alrendszer a megadott nyomtatási formátum szerint rendezi el az adatelemeket. Meghatározza a betűméretet és a betűtípust. Elkészíti a fényszedőgépnél átadandó mágnesszalagot.

A fényszedés APS-5 típusú, mikroszámítógépes fényszedőgépen történik. Ez állítja elő a fényképezésre kész oldalalakat.

A fényszedőgép jelenleg több mint 600 féle karaktert tud létrehozni, köztük matematikai jeleket, héber, görög, cirill betűket, az alaptípuson kívül félkövér karaktereket, kurzív karaktereket és félkövér kurzív karaktereket.

A rendszer-paraméterek alrendszere

A rendszerben két paraméterállomány van: az egyik az információkereső alrendszer számára, a másik a rendszer összes többi programja számára. Az állományokban tárolt nagyszámú paraméter közül különösen a következők érdemelnek figyelmet.

Az adatmezők és almezők paraméterei

Rendszerparaméterek határozzák meg az egyes mezők és almezők jellemzőit: típusukat, belső azonosítójukat, külső azonosítójukat, megengedett előfordulásaik számát stb. Például az egyéni szerző adatmező (külső azonosítója: *Pan*) tizenkét almezőt tartalmazhat: a szerző nevét (külső azonosítója:

pannam), rangjait, évszámát, képzettségét stb. Minden almező három formátumban szerepelhet a rekordban: (1) nyomtatási formátumban a nyomtatott kiadvány számára, (2) rendelési változatban, ha ez eltér a nyomtatási formátumtól (pl. almezőt kezdő névelő miatt), (3) keresési változatban az információkereső rendszer számára, ha az almező 39 karakteres hosszon nem egyedileg meghatározott. Paraméterek határozzák meg az almezők nyomtatási sorrendjét és azt, hogy az egyes képernyőformátumokban melyek jelenjenek meg közülük.

Az adatállományok paraméterei

Rendszerparaméterek határozzák meg az adatállományok jellemzőit is: a típusukat, az azonosítójukat, a kettőzés-ellenőrzés alapjául szolgáló adatmezőket stb.

Az adatellenőrzés és adatáthelyezés paraméterei

Rendszerparaméterek határozzák meg az egyes mezők adatellenőrzési módjait, az adatáthelyezés módját. Az adatáthelyezés az a folyamat, amelynek során a mutató típusú adatbázisokból átvisz a rendszer bizonyos adatokat a bibliográfiai állományokba. Például a folyóirat nevének a rövidítése alapján beviszi a bibliográfiai adatrekordba a folyóirat teljes nevét, az ISSN-t, a kiadás országát, azoknak a referáló folyóiratoknak a címét, amelyek ezt a folyóiratot figyelik.

A felhasználók paraméterei

Rendszerparaméterek határozzák meg, hogy az egyes felhasználók azonosítói mely adatbázisok és mely rendszerfunkciók használatára jogosítják fel a felhasználót. Például egyes szerkesztők csak az adatrekordok bevitelére vagy módosítására jogosultak, mások a jóváhagyásukra vagy törlésükre is.

Integrált szöveg-, beszéd-, adat- és képátvitel fényvezetőn az Atlanti-óceán alatt

Az AT and T a világon legelsőnek száloptikai (fényvezetőt) telefonkábelrel köti majd össze az Atlanti-óceán két partját. A hajszálvékony, igen nagy tisztaságú üvegből készült vezetők Európa és Észak-Amerika között nemcsak telefonbeszélgeté-

Állománylétrehozási paraméterek

Az állománylétrehozási paraméterek határozzák meg, hogy az egyes keresőmezők a rekord mely adatmezőit tartalmazzák. A keresőkifejezések létrehozására huszonegy szabály van a rendszerben. Például a szavakat össze kell hasonlítani a tiltott szavak listájával és csak az ott nem szereplő szavak kerülhetnek be a keresőszavak közé. Másik példa, hogy a Dewey-számból két keresőszó jön létre: az egyik a teljes számból, a másik a tizedespont előtti részből. A nem alfanumerikus karakterek szóközzé konvertálódnak, a kisbetűk a megfelelő nagybetűvé. Egyes esetekben több adatmezőből egy közös keresőmező jön létre, például a szerző nevéből és a címből.

Kiadvány-paraméterek

A kiadvány-paraméterek szabják meg, hogy melyik kiadványba mely adatelemek kerülnek bele, hogyan szünteti meg a rendszer az adatismétléseket, milyen keresztutalásokat állít elő, az egyes adatelemek milyen betűmérettel és milyen betűtípussal jelennek meg a kiadványban stb.

Kiegészítő paraméterek

A kiegészítő paraméterek szabják meg az érvényes keresési és indexelési mezőkódokat, az érvényes keresőkód-táblázatokat, a tiltott szavak listáját stb.

A rendszerparaméterek alrendszere nemcsak saját állománykezelő és -nyomtató programokkal rendelkezik, hanem olyan rendszerrel is, amely azt biztosítja, hogy egyazon paramétert több különböző adatbázis kezelőrendszere egyidejűleg is használhasson.

/REGAZZI, J.J.: Converting the H.W. Wilson Company Indexes to an automated system: a functional analysis = Information Services and Use, 4.köt. 5.sz. 1984. p. 327–340./

(Válas György)

sek, hanem a modern információs szolgáltatások teljes választékának átviteli feladatai is megoldhatók. A TAT-8 jelű rendszer átviteli kapacitása többszöröse lesz a ma használatban lévő kábelrendszerekének. A tervek szerint 1988. június 30-tól